

*

היו בתוכנו אנשים שאמרו עוד זמן רב לפני שהתחילה מלחמת-עולם, כי הרעה, שהחיים יהיו נורמליים פחות או יותר בשביל כל איש, היא דעה מסוכנת מאד. עכשיו מוטב לנו לאמור מיד כי כולנו עומדים בפני תגובה הגונה, אולם אך ורק כדי להמשיך ביתר שאת. רוב האנשים אינם חוששים לכך – הרי זה לפי טעמים אפילו. ואולם, אין ספק ששום איש אינו אוהב להיות מופצץ בכל שעות היום. אם איש כמוני הולך לו הביתה באחד הבקרים עם שחר, ורואה כיצד אבטובוס גדול רוקע כצעצוע-ילדים דק אל מול קומה שניה של בית, הרי זה מעורר בקרבו הרגשה, סוף-סוף, שהדברים נהיים מוזרים ומופלאים ביותר. והרי זה מביא אותי אלי עובדה שניה, שהיינו מתעלמים ממנה. והיא, שאין זו בשבילנו כניסת-פתאום לאורח חיים חדש וסדרורי בהחלט, בצירוף סיכויים של צפירות-אזעקה ומקלטים ופצצות במשך חדשים וחדשים רבים (כפי שמשערים להם, כנראה, קצת מן השלטונות), אלא שנקלענו לתוך קרב – קרב אמיתי, איום, קרב במלוא מובן המלה – אולי החשוב ביותר מכל הקרבות שיתרחשו במלחמה הזאת, ומשום כך עלינו לכנס את כל האומץ ועוז-הרוח ובדיחות-הדעת אשר לנו ולהתאזר עד עבור הסער.

אם כאורח חיים ציויליים, הרי אלה חיי זועה; אולם אם כאורח של קרבות, אין זה נורא כל כך – בלויית איזה מקלט, ארוחות הבאות כמעט כסדרן ועזרה מהירה לנפצעים. אולם אין אני בא כאן לתת עצות לאנשי-לונדון – אין הם זקוקים לשום עצה ממני. יכולים הם לאמור להקד היתלך ולמרשל גריינג כמאמרו של פים וֶלְרֶ: "צר לי, שאתה נאלץ לחכות, מר, ואולם תורך יגיע עוד מעט ולא יאחר".

«הרגלים חדשים שאנו רוכשים לנו»

מתוך הירחון Overseas, כלי-מבטאה של «הליגה למדינות-הים» שבראשה עומדים כמה מֶרְכָּי המדינאים באנגליה, בדומיניונים ובהודו, השוקדים על ליכודו של חבר העמים הבריטי.

הנה קצת מן הדרכים, שבהם לומד הצבור הבריטי, ביחוד בלונדון, לסגל את חיו לתנאים היוצאים מן הכלל שהוא חי בהם כעת:

לישון אנב-אורחא במקומות זרים, ולהתעורר משנה מקץ רגעים מספר אחרי איוו הפרעה. לעשות דרכם בעקיפין, באם התחבורה הציבורית הופרעה בגלל איזה נזק ומני שנגרם לכבישים או למסילות הברזל. להכין ארוחות טובות אנב בישול מועט ביותר, ולשמור תחת היד אמצעי אור וחום לשעת חירום. לישון תוך כדי רעש. לעשות את עבודת המשרד בזריזות. כדי להיות בבית בטרם יחשך היום. לקצץ את הביקורים בחנויות עד כדי מינימום. לנצל את פגרת «סוף-השבוע» לשם עבודת-מלחמה מועילה, במקום לשחק בנוסף או לטייל ברגל או באופנים או לבלות את הזמן באיזה אופן אחר שהוא.

* בכתבים «מעזבון בית הועד הפיקוקי» לדיקנס.

לפתוח את בתיהם – אם יש בהם קומות-מרתף חזקות, כפי שישנם בבתים רבים כל-כך בלונדון – לאנשים מתוך רובעים רלים יותר, אשר בתיהם נעשו בלתי ראויים לדור בהם, ולטפח ארחות-חיים חדשים בתוך סביבה זרה. להתקיים בלי הדברים שיש מחסור בהם ולהסתפק באותם הדברים – הטובים והרבים כל כך – שיש להשיגם.

ללמוד את שוינו של האדם למעשה; כי הסכנה אינה מפלה בין איש לאיש; שומר-הסף והקולונל, הטבחית ואשת הקולונל, כולם מוצאים מחסה באותו מקלט המשמש להם חדר-שינה משותף.

למעלה מכל לומדים האנשים לעזור איש לאחיו. הצורך בלקח זה נוצר לא מתוך אנוכיות מפורשת בזמנים נוחים יותר, כי אם מתוך העדר אי-אנוכיות ברורה; ואף זה נגרם במידה רבה על ידי המחיצות-החברתיות והמוסכמות, על ידי הבדלים בחינוך ובסביבה, המונעים את האנשים מדעת את מחסור שכנם; וגם אם הם יודעים על המחסור הרי הם משוללים כל דרכי-עזר מלבד אלה שרוח פטרונות או קרירות עולה מהם, כגון הפילנתרופיה. הסכנה המשותפת ממילה גם את המצוקות, גם את אפשרויות העזרה לתוך כור-היתוך משותף אחד. כי האשה האמידה, הנותנת את כלי המיטה העורפים אשר לה לתקנת חיי המקלט באיזה רובע דל יותר, עלולה פתאם להקלע למקלט כזה, כשהיא מבקשת מפלט בשעת התקפת-אווירונים, ונעזרת לאין שיעור על ידי ספל טה שהוכן על ידי אשה עניה בקומקום של פת.

אנו תפילה, שלא נשכח את כל דברי הלקח האלה אחרי שעות הלימודים, לאחר שיבוא הנצחון והמלחמה לא תהיה עוד.

לא זה האיש האמיץ, אשר אינו יודע פחד,
אך שומה הגהו וחסר דעת;
כי אם זה האמיץ, אשר נפשו הנדיבה תכניע פחדה,
ובאמץ-לב תעפיל אל סכנה אשר טבע-האדם גרמע מפניה.
ג'והן ג'לי

התחננו והיו לאנשים....

(שמואל א', ד', ט')